

Asia: VN/33836/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne valvontalain 1 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Kunnan hyte-järjestämistehtävän valvonta).

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua koskien luonnosta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamiseksi.

Valtaosa sosiaali- ja terveystalouden yrityksistä on mikro- ja pk-yrityksiä sekä itsenäisiä ammatinharjoittajia. Näille toimijoille sääntelyn ennakoitavuus, oikeasuhtaisuus ja hallinnollinen kuormitus ovat keskeisiä elinkeinotoiminnan edellytyksiä.

Pidämme tärkeänä, että esityksessä arvioidaan muutosten vaikutuksia myös elinkeinovapauden ja yritystoiminnan toimintaedellytysten näkökulmasta asiakas- ja potilasturvallisuuden rinnalla.

Esityksessä on useita kannatettavia tavoitteita, erityisesti asiakas- ja potilasturvallisuuden vahvistaminen sekä sääntelyn selkeyttäminen. Samalla korostamme, että sääntelyn tulee olla riskiperusteista ja oikeasuhtaista, eikä se saa muodostua esteeksi palveluiden tuottamiselle.

Suomen Yrittäjät pitää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) valvonnan selkeyttämistä lähtökohtaisesti perusteltuna. Kunnan rooli hyte-tehtävässä on merkittävä, ja sääntelyn täsmentäminen voi parantaa tehtävän toteutumista.

Pidämme kuitenkin tärkeänä, että sääntely ei johda tarpeettomaan hallinnollisen taakan kasvuun kunnissa, valvontavelvoitteet kohdistuvat vain olennaisiin, asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyviin kysymyksiin, eikä velvoitteita laajenneta sellaisiin kunnan toimintoihin, joissa riski on vähäinen. Oleellista on myös huomioida hyte-työn osittainen integroituminen eri toimintoihin, eikä se täten ole aina osoitettavissa erillisenä toimintona.

Yritysten näkökulmasta keskeistä on, ettei sääntely epäsuorasti lisää palveluntuottajiin kohdistuvaa hallinnollista kuormaa tai epäselvyyttä vastuunjaosta.

Kommenttinne valvontalain 4 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmä).

Kannatamme määritelmän tarkentamista siten, että ympärivuorokautisuus ei yksin määritä palvelua vaativaksi. Muutos on tärkeä, koska se mahdollistaa valvonnan kohdentamisen aidosti riskiperusteisesti ja se voi vähentää ennakkovalvontaan liittyvää hallinnollista kuormaa.

Pidämme tärkeänä, että määritelmän tulee olla selkeä ja ennakoitava erityisesti pk-yrityksille. Oikeasuhtainen ja riskiperusteinen määrittely parantaa yritysten toimintaedellytyksiä ilman, että asiakas- ja potilasturvallisuus vaarantuu.

Kommenttinne valvontalain 9 §:ään ja 24 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Palveluntuottajan henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen)

Pidämme tavoitetta vahvistaa henkilöstön kielitaitoa koskevaa sääntelyä perusteltuna asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä kielellisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Korostamme kuitenkin, että vaatimusten tulee olla selkeitä ja ennakoitavia, niiden tulee olla suhteutettu tehtävien sisältöön ja sääntelyn ei tule muodostua työvoiman saatavuuden esteeksi.

Pk-yritysten kannalta kyse on merkittävästä vastuusta, joka voi lisätä rekrytoinnin vaikeutta ja koulutus- ja perehdytyskustannuksia. On tärkeää, että sääntelyn toimeenpanoa tuetaan selkeällä ohjeistuksella ja että vaatimukset pysyvät käytännössä toteuttamiskelpoisina huomioiden palvelujen tuottamisen jatkuvuuden turvaaminen.

Kommenttinne valvontalain 18 §:ään ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Velvoitteidenhoitoselvityksen pyytäminen ja laatiminen)

Pidämme kannatettavana, että viranomaisilla on riittävät tiedot palveluntuottajien luotettavuuden arvioimiseksi. Harmaan talouden torjunta on tärkeää myös yrityskentän näkökulmasta, sillä se edistää reilua kilpailua ja ehkäisee väärinkäytöksiä.

Samalla korostamme, että tiedonsaantioikeuksien tulee rajoittua välttämättömään, eikä pk-yrityksiin kohdistuva hallinnollinen kuormitus kasva kohtuuttomaksi.

Kommenttinne valvontalain 24 §:ään ehdotetuista 2 ja 3 momentista ja niiden vaikutuksista (Palvelunjärjestäjän omavalvontaan ja lastensuojelun sijaishuollon valvontaan liittyvät tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet)

Pidämme perusteltuna, että palvelunjärjestäjän omavalvontaan liittyviä tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksia täsmennetään.

On kuitenkin tärkeää, että valvontaoikeudet ovat oikeasuhtaisia, tarkastusoikeuksia käytetään ensisijaisesti ohjaavassa ja ennakoivassa tarkoituksessa ja ettei yritysten hallinnollinen kuormitus kasva tarpeettomasti.

Korostamme säännölliseen yhteistyöhön, vuoropuheluun perustuvaa valvontaa erityisesti pk-yritysten kanssa.

Kommenttinne valvontalain 26 ja 27 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Omavalvonnin raportointi)

Pidämme myönteisenä raportointivälin pidentämistä, joka keventää hallinnollista kuormaa.

Kuten olemme aiemmin todenneet, omavalvonnin tulee tukea toiminnan laatua, ei olla pelkkä dokumentointivelvoite. Erityisesti pk-yritysten näkökulmasta on tärkeää, että velvoitteet suhteutetaan toiminnan kokoon ja riskeihin ja pienimuotoisen toiminnan omavalvontaa voidaan toteuttaa kevennetyillä malleilla.

Kommenttinne valvontalain 2 ja 28 §:ään ehdotettavista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen)

Säätelyn täsmentäminen on perusteltua asiakas- ja potilasturvallisuuden näkökulmasta. Nykytilan epäselvyys vuokratyöntekijöiden osalta on ollut ongelmallinen. On hyvä huomioida, että vastuunjako avataan selkeästi ja yksiselitteisesti palveluntuottajan ja vuokratyöryhtymän välillä. Tässäkin kohdin menettelyn tulee olla sujuva ja hallinnollisesti kevyt, jotta päällekkäistä selvitystyötä ei ilmene.

Kommenttinne valvontalain 45 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Viranomaisvalvonnan tiedonsaantioikeudet)

Tiedonsaantioikeuksien täsmentäminen on perusteltua, jotta valvontaa voidaan toteuttaa tehokkaasti. Samalla tulee kuitenkin ottaa huomioon, että tiedonsaanti rajautuu välttämättömiin tietoihin ja näissä huomioidaan tietosuojan ja yrityssalaisuuksien suoja.

Kommenttinne 47 a §:n sääntelystä koskien Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

Pidämme tärkeänä, että asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen asema, tehtävät ja rahoitus vakiinnutetaan. Keskukseen roolin tulee olla ohjaava ja tukeva, eikä sen tehtävien ei tule olla päällekkäisiä muiden viranomaistehtävien kanssa.

Kommenttinne väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta ja niiden vaikutuksista

Suomen Yrittäjät pitää erittäin tärkeänä väliaikaisen sääntelyn jatkamista, joka mahdollistaa toiminnan aloittamisen ennen rekisteröintipäätöstä. Tämä on ollut pk-yritysten kannalta keskeinen keino turvata elinkeinon harjoittaminen ja palvelujen saatavuus. Katsomme, että menettely tulisi vakinaistaa ja rekisteröintimenettelyä tulee edelleen sujuvoittaa.

Lisäksi haluamme tuoda esille aikaisemmin lausumaamme. Rekisteröintimenettelyä tulee keventää kokonaisuudessaan matalariskisten toimijoiden osalta,

-rekisteröinnin käsittelyajoille asetetaan selkeä enimmäisaika ja siitä annetaan palvelulupaus

-merkitykseltään vähäiset muutokset voidaan toteuttaa ilmoitusmenettelyllä ilman uutta rekisteröintipäätöstä.

Ehdotamme, että rekisteröintiin luodaan eri käsittelykaistat: yksi ensimmäistä kertaa hakemusta jättäville uusille toimijoille ja toinen jo aikaisemmin toimintaa harjoittaneille. Näin ohjeet, tuki ja lupaviranomaisen suorittama sisällöllinen tarkastelu ehtojen täyttymisestä voidaan kohdentaa tehokkaammin uusille toimijoille. Jo kertaalleen rekisteröidyille toimijoille tulisi riittää pelkkä

ilmoitus samasta palvelusta heidän aloittaessaan toimintaa uudessa, jo rekisteröidyssä toimipisteessä.

Tämän lisäksi haluamme muistuttaa aikaisemmin lausumaamme sote-alan opiskelijoita koskien. Pyydämme huomioimaan, että olisi hyvä myös selvittää, miten sote-alan opiskelijat voitaisiin rekisteröidä heidän toimintansa valvomiseksi harjoittelupaikoissa.

Olemme myös Kuntoutusyritysten ehdotuksen kannalla, jossa kehoitetaan viranomaisia kiinnittämään huomiota yksinyrittäjiä koskevan lasten parissa työskentelevien rikosrekisteriotteen tarkistamiseen ja lasten parissa aloitettavien palveluiden tarjoamisen mahdollistamiseen ennen Soteri-päätöksen käsittelyä. Nykyinen käytäntö on aiheuttanut ongelmatilanteita mikroyrittäjille, jossa yrittäjän mahdollisuus ottaa vastaan lapsiasiakkaita on erittäin epäselvä.

Emme kannata, emmekä näe perusteltua tarvetta julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamiselle. Asiaa tuleekin tarkastella myös kilpailuneutraliteetin näkökulmasta.

Muut kommentit esitysluonnoksesta

Suomen Yrittäjät korostaa, että esityksen vaikutuksia tulee tarkastella kokonaisuutena pk-yritysten näkökulmasta. Yleisesti keskeistä on huolehtia, että hallinnollista taakkaa kevennetään ja mikro- ja pk-yritysten erityispiirteet huomioidaan entistä paremmin.

Kokonaisuutena esitys sisältää positiivisia elementtejä, kuten rekisteröinnin helpottaminen, omavalvonnan kevennys, mutta lisää samalla yrittäjien vastuuta kielitaitoon, rikostaustaan ja valvontaan liittyen.

Suomen Yrittäjät korostaa, että toimiva ja sujuva rekisteröintijärjestelmä on koko valvontajärjestelmän keskeisin edellytys. Ilman sitä sääntely voi käytännössä heikentää yrittäjyyttä ja palvelujen saatavuutta.

Rajala Katja
Suomen Yrittäjät ry